

ความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ในมหาวิทยาลัยเชิงสังคม

Social Epistemology reliability from social media information

ปรีชา บุตรรัตน์

Preecha Butrat

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Humanities and Social Sciences Khon Kaen University

E-mail address: b.preecha@kkumail.com

ประภาส แก้วเกตุพงษ์

Praphas Kaewketpong

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Humanities and Social Sciences Khon Kaen University

E-mail address: prapakae@kku.ac.th

วิเชียร แสนมี

Wichian Saenmee

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Humanities and Social Sciences Khon Kaen University

E-mail address: wichian@kku.ac.th

Received: 15 February 2025; Revised: 28 April 2025; Accepted: 28 April 2025

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้นำเสนอประเด็นปัญหาทางญาณวิทยาเชิงสังคม เกี่ยวกับความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพิจารณาความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยอาศัยแนวคิดความเชื่อมั่นต่อคำบอกเล่าของประจักษ์พยานที่สามารถยืนยันข้อมูลทางญาณวิทยาได้แต่ไม่เพียงพอ พบว่า ความไว้วางใจต่อข้อมูลมี 2 ประเภทคือ (1) ความไว้วางใจทางญาณวิทยา (2) ความไว้วางใจทางสังคม ซึ่งมีความสัมพันธ์กันแบบผลกระทบสลับเนื่อง มีผลต่อความไว้วางใจทางญาณวิทยาของบุคคล การประเมินความไว้วางใจต่อข้อมูลทางญาณวิทยาเชิงสังคมจำเป็นต้องอาศัยความไว้วางใจทางสังคมที่เป็นความไว้วางใจอย่างมีจริยธรรม และการประเมินความไว้วางใจของข้อมูลมี 2 ประเด็น (1) ในฐานะของผู้รับข้อมูล (2) ในฐานะของผู้เผยแพร่ข้อมูล และการประเมินความไว้วางใจของข้อมูลตามแนวทางของญาณวิทยาทางสังคม จะต้องให้ความสำคัญกับบรรทัดฐานและความเชื่อในสังคมอย่างรอบคอบเพื่อประเมินความไว้วางใจต่อข้อมูล

คำสำคัญ: ความไว้วางใจ, ข้อมูล, สื่อสังคมออนไลน์, ญาณวิทยาเชิงสังคม

Abstract

This article addresses a key issue in social epistemology concerning the trustworthiness of information disseminated via social media. The objective is to explore an evaluative framework for determining trust in social media content through the lens of testimonial epistemology, wherein belief in a speaker's testimony may serve as epistemic justification, albeit insufficient on its own. The study identifies two distinct yet interrelated types of trust: (1) epistemic trust, and (2) social trust. These two forms are causally interconnected, with social trust significantly influencing individuals' epistemic trust in information. Evaluating epistemic trust in the context of social epistemology requires an ethically grounded form of social trust. Furthermore, the assessment of trustworthiness in information encompasses two key dimensions: (1) from the perspective of the information recipient, and (2) from that of the information disseminator. A social epistemological approach to information evaluation must, therefore, give careful consideration to prevailing social norms and collective beliefs in order to effectively assess the credibility of shared content.

Keywords: Trust, Information, Social Media, Social Epistemology

บทนำ

บทความนี้กล่าวถึงปัญหานิยามวิทยาทางสังคมประเภทหนึ่ง โดยเน้นไปที่ความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ นำเสนอบริบททางสังคมของสื่อสังคมออนไลน์ และกรอบแนวคิดนิยามวิทยาทางสังคมในประเด็นความไว้วางใจต่อคำบอกเล่าของปัจเจกบุคคล ให้เหตุผลว่าข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์เป็นคำบอกเล่าของปัจเจกบุคคลประเภทหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาแนวทางการพิจารณาความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ และเกิดปัญหาการรับรู้ข้อมูลที่ผิดพลาดอยู่บ่อยครั้ง เช่น ข่าวนโยบายของรัฐ ข่าวทางด้านสาธารณสุข สุขภาพ เป็นต้น นำไปสู่การเข้าใจผิด และ ความเชื่อที่ผิด ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้รับข้อมูล อีกทั้งยังส่งผลกระทบในระบบสังคมสาเหตุมาจากการรับข้อมูลที่ผิดพลาดจากแหล่งที่มาของข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือ หรือข่าวปลอม และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคืออคติของผู้รับข้อมูล ซึ่งเป็นปัญหาของสื่อสังคมออนไลน์เนื่องจากปัจจุบันผู้คนจำนวนมากรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อสังคมออนไลน์ และยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเด็ดขาด แม้ว่าจะมีการสร้างระบบอัลกอริทึมการตรวจจับข้อมูลเท็จอย่างทันสมัย ผู้เขียนยอมรับว่า การรับข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ของผู้รับข้อมูลที่จะมีความไว้วางใจต่อข้อมูลยังคงเป็นปัญหาอยู่ในสังคมปัจจุบันนำมาซึ่งผลกระทบต่อ ความรู้ ความเชื่อ และความไว้วางใจต่อข้อมูลข่าวสาร ของผู้รับข้อมูลโดยตรง นอกจากตัวผู้รับข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต้องมีเกณฑ์ในการพิจารณาความไว้วางใจของข้อมูลแล้ว ความสำคัญอีกประการหนึ่งคือ แหล่งที่มาของข้อมูลมีความสำคัญอย่างมากที่มีผลกระทบต่อความไว้วางใจ

แหล่งที่มาของความรู้ในสื่อสังคมออนไลน์อยู่ในรูปแบบคำบอกเล่าของปัจเจกบุคคล เป็นการถ่ายทอดความรู้ของบุคคลลงบนสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งไม่ใช่การพูดคุย หรือการสนทนาผ่านโปรแกรมสนทนาระหว่างบุคคลโดยตรง และแหล่งที่มาของข้อมูลก่อให้เกิดปัญหาสำหรับผู้รับข้อมูลข่าวสาร เพราะในบางกรณีไม่

สามารถสืบแสวงหาแหล่งที่มาของข้อมูลที่แน่นอนได้ ในขณะที่ผู้รับข้อมูลกำลังรับข้อมูลอย่างทันที อีกทั้งยังมีการส่งต่อข้อมูลอย่างรวดเร็วบนสื่อสังคมออนไลน์ยากที่จะสืบหาแหล่งที่มาของข้อมูลเมื่อมีสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งเกิดขึ้น ซึ่งนับว่ามีความซับซ้อนของแหล่งที่มา และส่งผลกระทบต่อความไว้วางใจของผู้รับข้อมูล และผู้รับข้อมูลจะได้รับข้อมูลผ่านเครือข่ายสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook Twitter Instagram โดยการจัดสถิติและพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (social media) สรุปข้อมูลสถิติและพฤติกรรมการใช้ สื่อสังคมออนไลน์ จากรายงาน Digital 2020 Global Digital Overview โดย WeAreSocial & Hootsuite และต่อเนื่องจาก สถิติและพฤติกรรมผู้ใช้งาน Internet Q1 ปี 2020 ทั่วโลกพบว่า การที่มีประชากรจำนวนมากที่สามารถเข้าถึงระบบการติดต่อสื่อสารแบบออนไลน์ก็เพื่อที่จะให้สามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สถานการณ์การเคลื่อนไหวต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว เพราะสื่อสังคมออนไลน์ มีความรวดเร็วของการรับรู้ข่าวสารของประชาชนที่ส่งผลกระทบต่อสื่อสังคมออนไลน์มีความสำคัญแทนที่สื่อกระแสหลักเดิม เช่น การนำเสนอข่าวและการรับรู้ข่าวสารผ่านช่องทางโทรทัศน์หรือวิทยุ การรับข้อมูลผ่านสื่อสังคมออนไลน์จึงเรียกได้ว่าเป็น “ความรู้มือสอง” คือผู้รับข้อมูลไม่ได้รับข้อมูลจากผู้สื่อสารโดยตรง ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นปัญหาทางญาณวิทยาคำถามต่อมาคือ ความรู้มือสอง หรือ ความรู้ประเภทคำบอกเล่าของประจักษ์พยานนั้นนับว่าเป็นความรู้ที่ สามารถไว้วางใจได้ว่าความรู้ได้หรือไม่ (Ericson, 1998)

นักญาณวิทยาทางสังคมที่ให้ความเห็นว่า ความรู้จากประจักษ์พยานสามารถเป็นแหล่งความรู้ได้ และเห็นว่าเมื่อใดก็ตามที่บุคคลอ้างอิงแหล่งความรู้ของตนก็ต้องอาศัยการอ้างอิงข้อเท็จจริงของบุคคลอื่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ความรู้ส่วนใหญ่เป็นสื่อกลางความรู้มือสอง (Hardwig, 1991) ที่จริงแล้วความรู้ไม่ได้เกิดจากการคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผล การสังเกต สถานการณ์ที่มีความสอดคล้องกับโลกเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีความรู้ที่สามารถเกิดขึ้นได้จากคำบอกเล่าของผู้อื่น เช่น ความรู้ด้าน ประวัติศาสตร์ กฎหมาย ที่มีการจดบันทึกและเผยแพร่ความรู้นั้นๆ เพราะเราไม่สามารถรับรู้สถานการณ์ในอดีตได้หากไม่ได้รับความรู้จากคำบอกเล่า ถึงแม้ว่าสื่อสังคมออนไลน์จะไม่ใช่ว่าความรู้ที่เกิดขึ้นโดยตรงจากตัวผู้เชื่อเองเหมือนกับแนวคิดญาณวิทยาเชิงบรรทัดฐาน ผู้รับข้อมูลจำเป็นต้องมีการพึ่งพาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่ปราศจากเกณฑ์การเลือกรับข้อมูล เช่น การพึ่งพาข้อมูลจาก Facebook Twitter Instagram หรือมีการพึ่งพาข้อมูลจากระบบข้อมูลอัลกอริทึม และสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ อย่างไรก็ตามข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ยังถือได้ว่าเป็นความรู้ได้

ญาณวิทยาเชิงสังคมจะมีการใช้หลักฐานทางสังคมเข้ามาพิจารณาร่วมด้วยโดยจะมีความเกี่ยวข้องกับทั้งปัจเจกและหลักฐานทางสังคม ญาณวิทยาทางสังคมให้ความสนใจการได้มาของความเชื่อจากประจักษ์พยานของผู้อื่นซึ่งญาณวิทยาเชิงระบบที่รับผิดชอบการสร้างและเผยแพร่ความรู้และผลกระทบของมิติทางความรู้ทางสังคมต่อความเข้าใจของเราในความรู้ความเชื่อที่เป็นธรรมและความเป็นเหตุเป็นผล ญาณวิทยาสมัยใหม่ให้ความสำคัญกับวิธีที่แต่ละบุคคลได้รับความรู้ผ่านทางประสาทสัมผัส และการใช้เหตุผล ญาณวิทยาทางสังคมจึงขยายขอบเขตของญาณวิทยาจากกระบวนการรับรู้ที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมทางสังคมของผู้อื่นในสภาพแวดล้อมทางสังคมทั้ง อดีต ปัจจุบัน และในอนาคต (Kitcher, 1993) สำหรับหลักฐานเชิงสังคมในสื่อสังคมออนไลน์ เป็นข้อความที่ปรากฏอยู่บนสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่ใช่การสื่อสารโดยตรง เช่นการพูดคุยผ่านโปรแกรมการสื่อสารรูปภาพ วิดีโอ เมื่อทราบถึงปัญหาของการเลือกรับข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์แล้วว่า ผู้ที่รับข้อมูลขาดเกณฑ์ในการพิจารณาความไว้วางใจต่อข้อมูล ผู้เขียนจะเสนอแนวทางการพิจารณาความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ในมิติญาณวิทยาเชิงสังคม

โดยการพิจารณาตามแนวทางของ “ญาณวิทยาว่าด้วยคำบอกเล่าของประจักษ์พยาน” (epistemology of testimony) มีความเกี่ยวข้องกับการพิจารณาความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากผู้อื่น (Lipton, 1998) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งก็คือการพึ่งพาแหล่งข้อมูลจากภายนอก ซึ่งถ้าหากพิจารณาถึงข้อมูล

ข่าวสารก็เป็นส่วนหนึ่งของแหล่งข้อมูลภายนอกที่เราได้รับมาจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ ซึ่งมีฐานะเป็นการรับคำบอกเล่าจากแหล่งอื่น ด้วยเหตุนี้ข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์จึงมีฐานะเป็นคำบอกเล่าของปัจเจกบุคคลด้วย ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลที่ผ่านทางสื่อดิจิทัล หรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ซึ่งคำถามสำคัญก็คือว่า เราจะสามารถเชื่อมั่น หรือไว้วางใจต่อข้อมูลที่อธิบายในขอบเขตของนิยามวิทยาทางสังคมที่จะนำไปสู่การพิจารณาข้อมูลได้อย่างไร ดังนั้นก่อนที่จะเข้าสู่การพิจารณาถึงแนวทางในการพิจารณาความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ โดยผู้เขียนจะกล่าวถึง ทฤษฎีนิยามวิทยาทางสังคม และแนวทางการพิจารณาความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์

ทฤษฎีนิยามวิทยาเชิงสังคม

นิยามวิทยาเชิงสังคมที่ให้ความสนใจหลักฐานทางสังคมคมก็ให้ความสำคัญกับ ประจักษ์พยาน (Testimony) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนิยามวิทยาเชิงสังคมที่ โกลแมน (Goldman) ได้เสนอไว้ว่านิยามวิทยาสังคม (SE) คือการขยายขอบเขตของนิยามวิทยาที่มีความหลากหลาย และเหตุผลอาจแตกต่างกันไป เพื่อแสดงขอบเขตของ SE (Goldman, 2010) สำหรับบทความฉบับนี้มีความเกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างกันทางสังคม โดยมีสื่อสังคมออนไลน์เป็นสิ่งที่ช่วยให้การสื่อสารระหว่างกันมีความสะดวกและรวดเร็วมากกว่า ด้วยความรวดเร็วของข้อมูลจึงทำให้มีผู้สนใจเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่มาจากสื่อสังคมออนไลน์เป็นจำนวนมาก วิธีการทางนิยามวิทยาเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถที่จะประเมินความเชื่อมั่นต่อข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะอยู่ในลักษณะของคำให้การ หรือคำบอกเล่าของปัจเจกบุคคล

สำหรับนักนิยามวิทยาทางสังคม คำให้การของผู้อื่นมีความสำคัญในการพิจารณาแหล่งที่มาของข้อมูลเงื่อนไขสำหรับความรู้ และด้วยเหตุนี้จึงได้รับความสนใจในการพิจารณา ที่สำคัญคือว่าการให้เหตุผลในการยืนยันเพียงอย่างเดียวเพียงพอที่จะนำไปสู่ความรู้หรือไม่ (แนวทางปฏิเสธลตทอนนิยม) หรือ คำให้การจะมีประโยชน์เพียงเป็นแหล่งของการให้เหตุผลหรือไม่ เมื่อบุคคลลตทอนข้อมูลลงในแหล่งที่เป็นพื้นฐานมากขึ้น เช่น การรับรู้ และการอนุมาน (แนวทางลตทอนนิยม) นักนิยามวิทยาทางสังคมหลายคนมีความเห็นว่ามันจำเป็นต้องลตทอนข้อมูลลงไปยังแหล่งต่าง ๆ เป็นกลุ่มที่นิยมแนวทางปฏิเสธลตทอนนิยมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในมุมมองของความสำคัญเชิงวิวัฒนาการของความรู้ทางสังคมต่อการอยู่รอดของสังคมมนุษย์ (Fricker, 2007)

อันที่จริง แนวทางปฏิเสธลตทอนนิยมมีความสอดคล้องกับหลักฐานทางจิตวิทยาว่าความเชื่อเกิดขึ้นอย่างไร (Gilbert, 1991) แต่นักทฤษฎีบางคนได้โต้แย้งอย่างน่าเชื่อถือสำหรับแนวทางปฏิเสธลตทอนนิยมว่าเป็นวิธีที่ไม่ถูกต้อง (Lackey, 2008) ในขณะที่แนวทางลตทอนนิยมนั้นเป็นไปไม่ได้อย่างชัดเจน แต่การไม่ลตทอนอย่างตรงไปตรงมานั้นสามารถถกเถียงกันได้เพื่อนำไปสู่ความไม่มีเหตุผลและการทำให้เกิดข้อผิดพลาด ที่กล่าวว่าหลักการของความไว้วางใจ โดยที่เราไว้วางใจในความจริงใจของปัจเจกบุคคลในกรณีที่ไม่มีความหลักฐาน ในทางตรงกันข้ามพฤติกรรมของมนุษย์และปฏิสัมพันธ์ออนไลน์ได้พิสูจน์ว่ามีประสิทธิภาพ แนวทางลตทอนนิยมดูเหมือนจะสำคัญเมื่อพิจารณาแหล่งที่มาของความรู้ออนไลน์ซึ่งได้ถูกกล่าวถึงในบทความนี้ความสัมพันธ์กับสื่อสังคมออนไลน์ และข้อเท็จจริงในหลายกรณี ผู้ใช้แหล่งข้อมูลดังกล่าวมีพื้นฐานไม่เพียงพอในการประเมินคำให้การผ่านกระบวนการลตทอนนิยม แต่ในบางครั้งการประเมินข้อมูลจากแหล่งที่มาโดยอาศัยแนวทางการปฏิเสธลตทอนนิยมซึ่งอาศัยคำให้การจากบุคคลที่น่าเชื่อถือหรือผู้เชี่ยวชาญและความน่าเชื่อถือของระบบโดยรวม

คำให้การของปัจเจกบุคคลถูกจำกัดว่ามีเฉพาะรูปแบบในการพูดเท่านั้นเมื่อกำหนดเงื่อนไขสำหรับความไว้วางใจและการถ่ายทอดความรู้ แต่นักนิยามวิทยาทางสังคมมองว่าคำให้การที่กล่าวไว้เป็นเพียงคำให้การอีก แบบหนึ่ง ดังนั้นจึงได้มีการขยายไปสู่คำให้การออนไลน์ในการประเมินข้อมูลทางปรัชญาเช่น Wikipedia

(Magnus, 2009) การวิเคราะห์ดังกล่าวระบุว่าข้อมูลที่มีอยู่หรือคำให้การส่วนตัวได้นำไปสู่คำให้การในบริบทออนไลน์มากขึ้นเพียงใด ซึ่งมีคำให้การเกี่ยวกับบริบทต่าง ๆ มีมากจนเกือบจะไม่มีมาตรฐานสำหรับการประเมินในทางญาณวิทยาจึงจำเป็นต้องขยายขอบเขตไปสู่ระบบออนไลน์ และในบทความฉบับนี้จะมีการพิจารณาคำให้การของประจักษ์พยานจากสื่อสังคมออนไลน์อย่างระมัดระวัง ดังนั้นผู้เขียนจะนำเสนอญาณวิทยาทางสังคมในประเด็นคำบอกเล่าของประจักษ์พยานในสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้เห็นรายละเอียด ความเชื่อมั่นต่อคำบอกเล่าของประจักษ์พยาน

ความเชื่อมั่นต่อคำบอกเล่าของประจักษ์พยาน

ประเด็นที่ครอบคลุมสำหรับญาณวิทยาของประจักษ์พยานมากที่สุดคือการกล่าวถึง แนวทางลดทอนนิยม และแนวทางปฏิเสธลดทอนนิยม นักลดทอนนิยมเชื่อว่าความรู้เกี่ยวกับคำให้การสามารถสรุปได้ภายใต้ความรู้ประเภทอื่นเช่น ความรู้อุปนัย แนวคิดในที่นี้คือความรู้เกี่ยวกับคำให้การเป็นเพียงความรู้เชิงอุปนัยเท่านั้น โดยมีความแตกต่างจากข้อเท็จจริงของญาณวิทยาที่เกี่ยวข้องกับคำให้การและประจักษ์พยาน แนวคิดปฏิเสธลดทอนนิยม เชื่อว่าความรู้เกี่ยวกับคำให้การไม่สามารถสรุปได้ว่าเป็นความรู้ประเภทอื่น ความรู้เกี่ยวกับคำให้การไม่สามารถลดทอนเป็นอย่างอื่นได้

ดังนั้น “แนวทางการลดทอนนิยม” ประเภทนี้จึงเป็นที่เข้าใจได้ดีที่สุดว่าเป็นข้ออ้างเกี่ยวกับประเภทของความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความรู้นั้นมีหลายประเภท เช่น ความรู้ทางการรับรู้ ความรู้แบบอุปนัย ความรู้แบบใคร่ครวญ และอื่น ๆ ตามวิธีการที่สามารถสร้างความรู้ได้ และยังอ้างว่าความรู้จากคำให้การไม่ถือว่าเป็นความรู้ที่แยกจากกันควบคู่ไปกับความรู้ประเภทอื่นเหล่านี้กล่าวอีกนัยหนึ่ง โดยอ้างว่าความรู้จากคำให้การสามารถสรุปได้ในแง่ของการสร้างความรู้ประเภทอื่น ๆ และมีความเกี่ยวข้องกับความรู้อื่นสมมติว่าเราต้องการสร้างแผนผังของความรู้ตามแนวทางการลดทอนนิยม จำเป็นต้องแยกประเภทความรู้ (Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2017)

แนวทางการลดทอนนิยมจึงแบ่งประเภทเกี่ยวกับความรู้ออกเป็นตามวิธีเฉพาะที่สามารถสร้างความรู้ได้ และเชื่อว่าความรู้เกี่ยวกับคำให้การสามารถสรุปได้ทั้งหมดในแง่ของแหล่งที่มาที่ไม่ใช่คำให้การ “แนวทางการปฏิเสธลดทอนนิยม” ปฏิเสธว่าความรู้จากคำให้การต้องการแหล่งที่มาของตัวเองกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือความรู้เกี่ยวกับคำให้การไม่สามารถสรุปได้ทั้งหมดในแง่ของแหล่งที่มาที่ไม่ใช่คำให้การเพราะคำให้การเป็นแหล่งที่มาของตัวเอง แนวทางการลดทอนนิยมและแนวทางปฏิเสธลดทอนนิยม มีความแตกต่างกันเกี่ยวกับทฤษฎีความรู้ ตามวิธีการที่แต่ละแนวทางสรุปเป็นประเภทต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ผู้พิสูจน์หลักฐานจะคิดว่าความรู้จากการรับรู้มีพื้นฐานมาจากหลักฐานการรับรู้ ความรู้เชิงอุปนัยมีพื้นฐานมาจากหลักฐานเชิงอุปนัย ความรู้เบื้องต้นมีพื้นฐานมาจากหลักฐานเบื้องต้น และอื่น ๆ ในทางกลับกัน ผู้เชื่อในกระบวนการจะคิดว่าประเภทของความรู้เป็นการระบุกระบวนการทางญาณวิทยาประเภทต่าง ๆ การรับรู้ความรู้ถูกสร้างขึ้นโดยที่เชื่อถือได้

กระบวนการรับรู้ ความรู้เชิงอุปนัยถูกสร้างขึ้นโดยกระบวนการให้เหตุผลเชิงอุปนัยที่เชื่อถือได้ เป็นมุมมองที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นเกี่ยวกับความรู้ นักลดทอนนิยมยอมรับว่าคำให้การไม่ถือเป็นแหล่งความรู้ที่ก่อให้เกิดการลดทอนไม่ได้ควบคู่ไปกับแหล่งที่มาอื่น ๆ และในประเด็นปัญหาอื่น ๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับการสื่อสารคำบอกเล่าของประจักษ์พยานคือการเผยแพร่ความรู้ประจักษ์พยานเกี่ยวกับการถ่ายทอดความรู้ เช่นเดียวกับแนวคิดของ “แนวทางการลดทอนนิยม” และ “แนวทางการปฏิเสธลดทอนนิยม” และคำว่า “การสื่อสาร” ถูกนำมาใช้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ประจักษ์พยานในการสื่อสารแทนที่จะสร้างความรู้ในชุมชนผู้รู้ ในการใช้คำนี้เชื่อว่าการสื่อสารเป็นสิ่งเฉพาะทางญาณวิทยา หมายถึงเพียงการรับรู้ผ่านคำให้การ โดยไม่มีความหมายแฝงว่าสิ่งนี้เกี่ยวข้องกับความสนใจหรือความสำคัญใด ๆ เป็นพิเศษเกี่ยวกับญาณวิทยา (Christopoulos, 2019)

ประเภทของการลดทอนในมหาวิทยาลัยของประจักษ์พยาน แนวทางการลดทอนนิยมเชื่อว่าความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารสามารถสรุปได้ทั้งหมดและไม่ใช้การสื่อสาร เช่น ความรู้อุปนัย ความรู้การรับรู้ ความรู้ครุ่นคิด และอื่น ๆ แนวทางปฏิเสธลดทอนนิยมปฏิเสธข้อเสนอดังกล่าว โดยเชื่อว่าคำให้การจะต้องสรุปได้ว่าเป็นแหล่งความรู้ที่ชัดเจน แนวทางลดทอนนิยมเชื่อว่าการเผยแพร่ความรู้ที่ลดทอนลงไปสู่การสร้างความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเผยแพร่ความรู้สามารถเข้าใจได้ว่าเป็นกรณีศึกษาแบบ back-to-back ของการสร้างความรู้: ความรู้เบื้องต้นถูกสร้างขึ้นในตัวผู้พูด ความรู้จะถูกสร้างขึ้นในผู้ฟังอันเป็นผลมาจากการแลกเปลี่ยนการสื่อสาร แนวทางปฏิเสธลดทอนนิยมปฏิเสธกรณีข้างต้น โดยอ้างว่าการถ่ายทอดความรู้เป็นปรากฏการณ์ที่ชัดเจนและไม่เกี่ยวข้องกับการสร้างความรู้ (Khort, 2022)

พอมถึงตรงนี้เราอาจถามว่าทฤษฎีความเชื่อถืออยู่ตรงไหน เราควรเข้าใจคำกล่าวอ้างที่ว่าความไว้วางใจมีบทบาทสำคัญและมีความน่าสนใจในทางญาณวิทยาได้อย่างไร วิธีหนึ่งในการทำความเข้าใจคำกล่าวอ้างนี้ในฐานะที่เป็นแหล่งที่มาของข้อมูล ตามแนวทางปฏิเสธลดทอนนิยมก็คือความไว้วางใจนั้นมีบทบาทสำคัญในการสร้างความรู้ที่เป็นการสื่อสารซึ่งเข้าใจว่าเป็นความรู้ที่ไม่อาจลดทอนลงได้ ควบคู่ไปกับความรู้ที่สร้างขึ้นประเภทอื่น ๆ เช่น ความรู้อุปนัยและความรู้ความเข้าใจ อีกวิธีหนึ่งในการทำความเข้าใจข้อเรียกร้องนี้ก็คือการปฏิเสธลดทอนนิยม เชื่อว่าเป็นวิธีที่น่าสนใจและได้ผลมากกว่าในการทำความเข้าใจทฤษฎีความน่าเชื่อถือ ข้อเรียกร้องของแนวทางปฏิเสธลดทอนนิยม คือการเผยแพร่ความรู้เป็นปรากฏการณ์ทางญาณวิทยาที่สำคัญและลดทอนลงต่อการสร้างความรู้และโดยพื้นฐานแล้วผู้ฟังจะวางใจผู้พูดเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้พูดได้พูด

สำหรับทฤษฎีความเชื่อถือสามารถตีความได้ว่าเป็นการเสนอรายละเอียดที่ไม่เป็นเอกภาพ ในการสร้างความรู้และการถ่ายทอดความรู้พิจารณาโครงสร้างของรายละเอียดที่ไม่เป็นเอกภาพ เช่นเดียวกับรูปแบบอื่น ๆ ของแนวทางการปฏิเสธลดทอนนิยม ทฤษฎีดังกล่าวเชื่อว่ามีสองวิธีที่จะรู้ โดยระหว่างการถ่ายทอด และไม่สามารถลดทอนลงไปยังอีกวิธีหนึ่งได้ ซึ่งไม่มีความเป็นเอกภาพทางทฤษฎีระหว่างสองวิธีนี้ ตัวอย่างเช่น เราอาจให้ข้อมูลผู้พิชิตหลักฐานเกี่ยวกับการสร้างความรู้ในแง่ของความเชื่อที่แท้จริงโดยมีหลักฐานเพียงพอ จากนั้นให้ข้อมูลที่นำเชื่อถือในการถ่ายทอดความรู้ในแง่ของความเชื่อที่จริงซึ่งมีพื้นฐานมาจากความไว้วางใจที่ถูกต้องทางศีลธรรมของผู้พูด ในทัศนะดังกล่าว คือ “การทำให้รู้” แต่สิ่งเหล่านี้จะไม่ใช่วิธีที่น่าสนใจทางทฤษฎี มุมมองดังกล่าวสอดคล้องกับรูปแบบของความไปกันได้ ตัวอย่างเช่น คนหนึ่งอาจปกป้องความรู้ว่า “ความเชื่อที่จริงอย่างถูกต้อง” แต่แล้วก็ให้รายละเอียดไม่เป็นเอกภาพ “อย่างเหมาะสม” สำหรับความรู้ที่สร้างขึ้นและสำหรับความรู้ที่ถ่ายทอด ตัวอย่างเช่น เราอาจปกป้องการสร้างความรู้ในแง่ของหลักฐานที่เหมาะสมและการถ่ายทอดความรู้ในแง่ของความไว้วางใจที่เหมาะสมทางศีลธรรม ทัศนะดังกล่าวจะ “มีความเป็นเอกภาพ” ในเฉพาะบริบทที่เฉพาะเจาะจง

จะเห็นว่า คำให้การของประจักษ์พยานที่มีความน่าเชื่อถือต้องมีความเป็นเอกภาพในพื้นฐานของการมีหลักฐานที่เหมาะสม และต้องมีความสอดคล้องกับความไว้วางใจเกี่ยวกับบริบทของศีลธรรม ซึ่งบริบททางศีลธรรมจะมีความเกี่ยวข้องกับความไว้วางใจทางสังคมดังนั้นความเชื่อมั่นทางญาณวิทยาจึงมีความจำเป็นที่สอดคล้องกับกับความไว้วางใจทางสังคม โดยลำดับต่อไปผู้เขียนจะกล่าวถึงแนวทางการพิจารณาความไว้วางใจของข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์เพื่อให้เห็นถึงความชัดเจนเกี่ยวกับคำให้การของประจักษ์พยานในลักษณะของสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งอยู่ในรูปแบบของข้อมูล และจะชี้ให้เห็นว่าความไว้วางใจทางสังคมมีผลกระทบต่อบุคคล และความไว้วางใจทางญาณวิทยา

แนวทางการพิจารณาความไว้วางใจของข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์

จากกรณีที่น่าสนใจเกี่ยวกับแนวคิดทางญาณวิทยาเชิงสังคมประเด็นคำบอกเล่าจากประจักษ์พยานทำให้เห็นถึงความไม่เพียงพอต่อความไว้วางใจทางสังคมต่อข้อมูลที่มีความถูกต้องทางญาณวิทยา ซึ่งคำให้การของประจักษ์พยานที่มีความน่าเชื่อถือต้องมีความเป็นเอกภาพ ในพื้นฐานของการมีหลักฐานที่เหมาะสม และต้องมีความสอดคล้องกับความไว้วางใจเกี่ยวกับบริบทของศีลธรรม ซึ่งบริบททางศีลธรรมจะมีความเกี่ยวข้องกับความไว้วางใจทางสังคม แสดงให้เห็นความเชื่อมโยงที่สำคัญระหว่างความไว้วางใจทางสังคมและญาณวิทยา เป็นเรื่องที่ไม่อาจละเลยได้และเพิ่มความชัดเจนของข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ไว้วางใจได้อย่างมากเพื่อช่วยในการประเมินทางญาณวิทยา โดยผู้เขียนจะชี้ให้เห็นว่าความไว้วางใจทางสังคมมีความสำคัญต่อญาณวิทยาทางสังคม และมีผลสืบเนื่องต่อการประเมินความไว้วางใจของข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์

1. ความไว้วางใจทางสังคมและญาณวิทยา

ความไว้วางใจมีความสำคัญในทางญาณวิทยา การไว้วางใจผู้พูดนั้นมีความเกี่ยวข้อง อย่างสำคัญกับธรรมชาติของความรู้เกี่ยวกับความรู้รับรองและสิ่งที่นักทฤษฎีที่สนใจเกี่ยวกับความเชื่อถือบางคนจะอ้างความไว้วางใจในตัวเอง (แทนที่จะเป็นหลักฐานหรือเงื่อนไขทางญาณวิทยาอื่น ๆ) (Dormandy, 2019) ความไว้วางใจมักเป็นพื้นฐานทางญาณวิทยามากกว่าข้อมูลเชิงประจักษ์ ข้อมูลและข้อโต้แย้งมีให้ผ่านความไว้วางใจเท่านั้น จะไม่มีการประเมินการปฏิบัติทางสังคมเว้นแต่จะมีการปฏิบัติทางสังคม และไม่มีการปฏิบัติทางสังคมเว้นแต่จะมีความร่วมมือบางประเภท โดย Lorraine Code (1987) กล่าวถึงความร่วมมือในรูปแบบของสังคมสหกรณ์ทำให้เกิดความร่วมมือเป็นการปฏิบัติทางสังคม คนในกลุ่มสหกรณ์ทุกคนมีพฤติกรรมที่เรียกว่าความร่วมมือและยังมีสิ่งที่เราประเมินได้ว่าเป็นแนวปฏิบัติที่ดีอย่างมีญาณวิทยา และอาจมีความเป็นไปได้ที่จะมีอยู่ในญาณวิทยาซึ่งขึ้นอยู่กับเครือข่ายที่ซับซ้อนของการไว้วางใจร่วมกัน (Code, 1987)

ความไว้วางใจมีได้หลายรูปแบบ และรูปแบบสำคัญของความไว้วางใจอาจแตกต่างกันไปตามบริบท นักวิทยาศาสตร์ที่อาศัยผลของนักวิทยาศาสตร์คนอื่นโดยไม่ต้องทำการทดลองซ้ำอีกในประเด็นที่ตนไว้วางใจและความจริงของนักวิทยาศาสตร์คนอื่น ๆ เด็กที่รอรถโรงเรียนต้องไว้วางใจในความน่าเชื่อถือของคนขับ พ่อแม่คนหนึ่งพูดคุยเกี่ยวกับเฟอร์นิเจอร์ใหม่ในห้องนอนของเด็กเล็กไม่จำเป็นต้องไว้วางใจข้อมูลหรือมีความเชื่อมั่นต่อข้อมูลและมีความเชื่อต่อกันมากนัก (McDowell, 2002) จากกิจกรรมร่วมกันดังกล่าวโดยพื้นฐานมีความคาดหวังที่จะสร้างความไว้วางใจ

ประเภทของความไว้วางใจที่มักกล่าวถึงโดยนักญาณวิทยาทางสังคม เป็นความเชื่อมั่นทาง ญาณวิทยา ที่เชื่อกันว่าต้องอาศัยความร่วมมือและความรับผิดชอบร่วมในทางญาณวิทยา ซึ่งข้อความดังกล่าวให้เหตุผลสำหรับความเชื่อจะเกี่ยวข้องกับความวางใจอย่างหนึ่งว่าผู้พูดกำลังพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้ความเชื่อที่แท้จริงเกี่ยวข้องกับผู้พูดผ่านการสื่อสาร การถ่ายทอดความรู้ ความเชื่อ เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร และเป็นเรื่องธรรมดาที่การสื่อสารจะเกี่ยวข้องกับความตั้งใจที่มีร่วมกัน ความเข้าใจร่วมกันนั้นเป็นการปฏิบัติที่เพิ่มความรู้อย่างความเชื่อแบบญาณวิทยาเป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มความไว้วางใจของผู้อื่น ในเรื่องความจริง หรือความน่าเชื่อถือทางญาณวิทยาของแหล่งที่มา เป็นความไว้วางใจแบบญาณวิทยาที่ดำเนินการในขอบเขตต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ วารสารศาสตร์ที่มีชื่อเสียง และพจนานุกรม (McDowell, 2002) โพลีย์ (Foley) พูดถึงความไว้วางใจทางญาณกล่าวว่าโดยทั่วไปแล้วเราต้องเชื่อใจผู้อื่น “เราต้องถือว่าผู้ให้ข้อมูลสามารถเชื่อถือได้โดยทั่วไป และต้องให้คุณค่าแก่ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลว่าอย่างน้อยก็สามารถเชื่อถือได้” (Schmitt, 1994)

อย่างไรก็ตาม ความไว้วางใจแบบญาณวิทยาไม่ใช่ความไว้วางใจเพียงแบบเดียวที่มีอยู่ เช่น มีเด็กหญิงกำลังเดินอยู่บนถนนเพียงลำพังและเธอไม่รู้จักใครเลยในที่นั้นเธอคงไม่ไว้วางใจใครง่ายๆ ประเภทของความไว้วางใจที่กล่าวถึงต่อไปนี้เป็นความไว้วางใจทางสังคม ซึ่งเป็นความไว้วางใจประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการพึ่งพาทางศีลธรรม บุคคล หรือวัฒนธรรม หรือการร่วมกันของบุคคล ศีลธรรม วัฒนธรรม บรรทัดฐานทางสังคม สิ่งเหล่านี้เป็นที่ไว้วางใจว่าใครบางคนจะกระทำการร่วมกันโดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของตน และสอดคล้องกับระเบียบทางสังคม นอกจากความไว้วางใจทางญาณวิทยาแล้วยังมีความไว้วางใจทางสังคมที่มีความสำคัญต่อการพิจารณาความเชื่อมั่นของความรู้ ความไว้วางใจทางสังคมเป็นสิ่งที่ทำให้คนในสังคมมีความเชื่อมั่นต่อการปฏิบัติของผู้อื่นมีความเชื่อมั่นตามบรรทัดฐานทางสังคม เช่น การห้ามสูบบุหรี่ในพื้นที่สาธารณะ โรงพยาบาล โรงเรียน อย่างน้อยก็สามารถไว้วางใจได้ว่าหากอยู่ภายในพื้นที่ของโรงพยาบาล หรือ โรงเรียนก็ไม่ได้รับอันตรายจากบุหรี่ รูปแบบความไว้วางใจว่าผู้อื่นจะปฏิบัติตามมารยาททางสังคม เช่น ห้ามผู้ที่มาร่วมในงานศพ ใส่ชุดสีแดง ความไว้วางใจผู้อื่นได้ว่าจะประพฤติตนตามที่สมาชิกในสังคมเห็นว่าเหมาะสม เช่น ขณะนั่งโดยสารเครื่องบินเพื่อนที่นั่งข้างหลังจะไม่ใช้เท้าพาดที่นั่งของเรา ความไว้วางใจว่าผู้อื่นจะปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม ตัวอย่างเช่นผู้ที่มอบเงินการกุศลจะไม่มอบเช็คเงินสดที่ไม่สามารถขึ้นเงินกับธนาคารใดได้ ความไว้วางใจโดยธรรมชาติ เช่นพ่อแม่จะไม่ปล่อยให้เด็กหญิงเดินอยู่เพียงลำพังบนถนน จากตัวอย่างของความไว้วางใจทางสังคมบ่อยครั้งที่ผู้คนจะไม่ไว้วางใจต่อการกระทำ หรือ คำให้การของผู้อื่น

ความไว้วางใจทางสังคมและความไว้วางใจทางญาณวิทยาไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมกันเสมอไป เช่น สถานการณ์ทางสังคมอาจอนุญาตให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลมากหรือน้อยกว่าสถานการณ์ที่ยังไม่มีความชัดเจนเมื่อมีบุคคลหนึ่งถามเกี่ยวกับข้อมูลของเพื่อน แล้วเราก็บอกข้อมูลที่เป็นความลับของเพื่อนให้กับบุคคลที่ต้องการรู้ฟัง เราในฐานะเพื่อนก็เป็นบุคคลที่ไม่น่าไว้วางใจทางสังคมแม้ว่าเราจะมีค่าน่าไว้วางใจทางญาณวิทยา เมื่อมีคนพูดถึงเรื่องของสุนัขกับเพื่อนบ้าน อาจมีคนพูดมากกว่าที่ต้องการหรือจำเป็นตามความเป็นจริงสิ่งที่ต้องการอาจไม่ใช่ข้อมูล แต่เป็นการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม เมื่อแม่ถามลูกสาวว่าสบายดีไหมลูกสาวอาจจะไม่ตอบ หรืออาจจะตอบว่าสบายดีทั้งที่ตัวลูกสาวไม่สบาย คำถามทางสังคมไม่จำเป็นเสมอไปที่จะได้คำตอบที่เป็นข้อมูลที่จริงและน่าไว้วางใจบรรทัดฐานของการสนทนาทางสังคมยังอนุญาตให้มีการไม่พูดความจริงอยู่มากมายในรูปแบบของการโกหกเพื่อสร้างความสบายใจแก่ผู้ฟัง หรือเพื่อรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกัน จะเห็นอย่างชัดเจนว่าความไว้วางใจทางสังคมและความไว้วางใจทางญาณวิทยาในประเด็นนี้ไม่ได้เกิดขึ้นพร้อมกัน

เนื่องจากการกระทำที่ไม่น่าไว้วางใจทางญาณวิทยาบางครั้งเป็นสิ่งที่ไม่น่าไว้วางใจในสังคม ความไว้วางใจแบบญาณวิทยาจึงไม่สามารถเป็นความไว้วางใจทางสังคมได้ จึงก่อให้เกิดความไว้วางใจที่แยกจากกันแม้ว่าจะมีความใกล้เคียงกับความไว้วางใจทางสังคม ความไว้วางใจทางสังคมคือการปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่แตกต่างจากการ ความไว้วางใจทางญาณวิทยาแม้ว่าในบางสถานการณ์มีการทับซ้อนกันระหว่างความไว้วางใจทางสังคมและความไว้วางใจทางญาณวิทยาจะเห็นว่าความเชื่อมโยงของความไว้วางใจทางญาณวิทยากับผลทางญาณวิทยามีความชัดเจนมากกว่าความเชื่อมโยงระหว่างความไว้วางใจทางสังคมกับผลทางญาณวิทยา ในส่วนถัดไปผู้เขียนจะแสดงให้เห็นว่ามีความเชื่อมโยงดังกล่าวเกี่ยวกับความไว้วางใจทางสังคมที่ส่งผลต่อการประเมินความไว้วางใจของญาณวิทยาทางสังคมในการพิจารณาความไว้วางใจของข้อมูล

2. ความไว้วางใจทางสังคมที่มีผลกระทบต่อนิสัยออนไลน์

ในทางปฏิบัติความไว้วางใจทางสังคมและผลกระทบต่อนิสัยของผู้คนในชุมชน หมายถึงความไว้วางใจทางศีลธรรมของบุคคล หรือความร่วมมือของผู้อื่นนั้นมีความหมายในทางญาณวิทยาที่มากกว่าความไว้วางใจในลักษณะของญาณวิทยา ความไว้วางใจทางสังคมสามารถมีผลต่อความไว้วางใจทางญาณวิทยาได้ใน

รูปแบบของผลกระทบด้านการสื่อสาร สำหรับบทความนี้มุ่งไปที่การสื่อสารแบบผ่านตัวกลาง เป็นการสื่อสารโดยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ (social media) ซึ่งแหล่งข้อมูลที่ได้รับผลกระทบจากการรับรู้ของความไว้วางใจทางสังคมเพียงแค่คำพูดหรือคำบอกเล่าเท่านั้นในบางครั้งผู้คนอาจจะไม่เต็มใจที่จะเชื่อถือแหล่งที่มาของข้อมูลและไม่มีโอกาสที่จะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานการณ์ทางสังคม และแหล่งที่มาของข้อมูลมีความไว้วางใจมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความไว้วางใจทางสังคม

ระบบดิจิทัลหรือระบบเครือข่ายออนไลน์กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของเรามีหลากหลายช่องทางในการติดต่อสื่อสารเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ มีแพลตฟอร์มที่หลากหลายให้เลือกใช้ โดยแต่ละช่องทางที่เราใช้งานก็จะมีเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของเราก่อนเข้าใช้งานด้วย เช่น ชื่อ - นามสกุล อีเมล (Email) เบอร์โทรศัพท์ ที่อยู่ หรือข้อมูลส่วนตัวอื่น ๆ ตามที่เจ้าของช่องทางเรียกขอข้อมูล การที่เราจะให้ข้อมูลส่วนบุคคลใครไป ย่อมพิจารณาว่าให้ใครไปและให้เพราะอะไร? ยกตัวอย่างเช่น หากเราต้องการอ่านหนังสือบางฉบับที่ต้องการดาวน์โหลดและต้องกรอกข้อมูลส่วนตัว และ Email จึงจะสามารถดาวน์โหลดเอกสารฉบับนั้นผ่านช่องทางออนไลน์ได้ ตรงนี้ผู้เขียนกำลังจะพยายามพูดถึงความไว้วางใจทางสังคมของระบบของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลกระทบต่อการสื่อสาร

เว็บไซต์เกี่ยวกับการให้ความรู้แบบออนไลน์ที่สามารถค้นหาได้ด้วยเครื่องมือค้นหา เช่น กูเกิล (google) ซึ่งมีบางเว็บไซต์ที่สามารถอ่านและดาวน์โหลดเอกสารได้ถูกขอให้เปิดเผยข้อมูลต่อหน่วยงานของรัฐเกี่ยวกับรายชื่อผู้ใช้บริการที่ได้ตรวจสอบเนื้อหาการทำความผิดด้วยเอกสารนั้นมีข้อมูลที่ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อสังคม เพื่อเผยแพร่รายการเพื่อการรับรู้ของประชาชน เว็บไซต์ที่ไม่ได้บอกผู้ใช้บริการว่าจะไม่เปิดเผยชื่อของผู้ใช้บริการในลักษณะนี้ไม่มีกฎหมายหรือนโยบายรัฐที่ห้ามกระทำ กรณีที่คล้าย ๆ กันหากมีผู้นำข้อมูลบางอย่างที่เชื่อว่าเป็นภัยต่อความไม่ปลอดภัยต่อสังคมซึ่งมีข้อมูลอยู่ในแพลตฟอร์มที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายเพียงแค่ลงชื่อเข้าใช้หากเป็นสมาชิกในสังคมออนไลน์นั้น จึงทำให้สืบค้นข้อมูลได้ง่าย อย่างไรก็ตาม สังคมเรามีความกังวลเกี่ยวกับความเป็นส่วนตัวและความลับ หากเว็บไซต์ระบุชื่อหน่วยงานได้รับข้อมูล และคนทั่วไปที่อ่านรายชื่อก็จะสามารถรับรู้ได้ว่ามีรายชื่อใดบ้างที่ใช้บริการเกี่ยวกับเอกสารดังกล่าวบ้าง จึงมีผลต่อความรู้และความถูกต้องตามความไว้วางใจทางนิติศาสตร์โดยตรงที่เปิดเผยมชื่อในทางกลับกัน การกระทำของเว็บไซต์มีแนวโน้มที่จะส่งผลกระทบทางอ้อมบางอย่างเกี่ยวข้องกับนิติศาสตร์เนื่องจากผู้อ่านบางคนอาจหยุดใช้บริการค้นหาข้อมูลจากแหล่งที่มาที่ไม่น่าไว้วางใจทางสังคม

กรณีก่อนหน้านี้เป็นตัวอย่างของความไม่น่าไว้วางใจทางสังคมที่ทำให้แหล่งข้อมูลมีความเป็นไปได้ที่ถูกตัดสินว่าไม่มีความน่าไว้วางใจทางสังคม มีผลกระทบเชิงลบต่อการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ สิ่งใดก็ตามที่กีดกันผู้ที่อาจเป็นผู้รู้จากแหล่งข้อมูลอื่นเนื่องมาจากปัจจัยทางสังคม เป็นตัวอย่างของผลกระทบด้านลบต่อการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เว็บไซต์การให้ความรู้แบบออนไลน์ไม่ได้รับการอนุญาตจากผู้ให้บริการว่าให้สามารถเผยแพร่รายชื่อของผู้ใช้บริการโดยไม่ได้รับอนุญาตอาจทำให้ไม่มีผู้ใช้บริการและทำให้ความรู้ลดลงสาเหตุอื่น ๆ ของผลกระทบด้านลบอาจเป็นโครงสร้างด้านข้อมูลซึ่งมีพฤติกรรมที่ไม่น่าพอใจ เว็บไซต์การให้ความรู้แบบออนไลน์ที่เปิดเผยมชื่อที่ผู้ใช้บริการเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม สำหรับความไว้วางใจทางสังคมต่อการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเฉพาะในลักษณะเชิงลบเหล่านี้เท่านั้น แต่แหล่งข้อมูลหรือเว็บไซต์ห้องสมุดแบบออนไลน์รักษาสິงที่ผู้ใช้บริการมองว่าเป็นที่น่าพอใจสามารถเพิ่มการบริการของผู้ใช้บริการและเพิ่มความรู้ได้ เว็บไซต์การให้ความรู้แบบออนไลน์ที่รักษาข้อมูลส่วนตัวและความลับของผู้ใช้บริการจะสามารถเผยแพร่ข้อมูลมากกว่าเว็บไซต์การให้ความรู้แบบออนไลน์ที่ไม่มีคุณสมบัติดังกล่าว เว็บไซต์การให้ความรู้ออนไลน์ที่เป็นแหล่งข้อมูลสามารถดำเนินการพฤติกรรมที่ผู้ใช้คิดว่าเป็นพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแล้วจะได้รับความไว้วางใจ ทางสังคมอาจจะทำให้มีผู้ใช้บริการมากขึ้นในแต่ละกรณีมองว่า สิ่งที่ไม่

น่าไว้วางใจถูกกำหนดให้มีค่าน้อยกว่า สิ่งที่น่าไว้วางใจอาจจะไม่เหมาะสมนักเนื่องจากการประเมินพฤติกรรมเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับระดับของการรับรู้ซึ่งญาณวิทยาทางสังคมควรตัดสินใจว่าเว็บไซต์การให้ความรู้ออนไลน์ไม่ควรละเมิดเงื่อนไขที่เป็นความลับ ไม่ใช่เพราะว่าเป็นสิ่งที่ผิดศีลธรรมทางสังคม เหตุผลที่บรรทัดฐานทางศีลธรรมมีบทบาทในญาณวิทยาทางสังคมในกรณีที่เป็นบรรทัดฐานทางศีลธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมที่กำลังตรวจสอบซึ่งกำหนดสิ่งที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่น่าไว้วางใจและไม่น่าไว้วางใจในสังคม

ในแต่ละกรณี มีความไว้วางใจที่หลากหลายทำให้เกิดผลที่ไม่ใช่ความไว้วางใจแบบญาณวิทยา แต่เป็นความไว้วางใจทางสังคม ในกรณีของความไว้วางใจทางสังคมที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์ผู้ใช้บริการสามารถมีความไว้วางใจอย่างแท้จริงในความไว้วางใจทางญาณวิทยาของเว็บไซต์การให้ความรู้ไลน์หรือแหล่งข้อมูลถึงกระนั้นบางคนก็หยุดที่จะติดตามและค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีลักษณะดังกล่าว ในกรณีของผลในเชิงบวกผู้ใช้บริการไม่มีความเห็นเกี่ยวกับความไว้วางใจทางญาณวิทยาของแหล่งข้อมูล ประเด็นเกี่ยวกับ การฝ่าฝืนหรือปฏิบัติตามบรรทัดฐานหรือกฎที่ตีความทางสังคม มีผลต่อความต้องการทางญาณวิทยาอย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าความไว้วางใจทางสังคมที่มีต่อ สื่อสังคมออนไลน์ จะไม่ได้ทำให้เกิดผลเชิงบวกทางญาณวิทยามากนัก เนื่องจากแหล่งข้อมูลมีความสำคัญต่อความไว้วางใจทางสังคมมากกว่าญาณวิทยา แหล่งข้อมูลที่กีดกันผู้ใช้บริการคือแหล่งข้อมูลที่ไม่น่าไว้วางใจ และแหล่งข้อมูลที่ดึงดูดผู้ใช้บริการก็ไม่น่าไว้วางใจ ในกรณีเดียวกัน ผู้ให้ข้อมูลที่ผิดศีลธรรมสามารถเป็นคนโกหกได้ แหล่งข้อมูลที่มีความไม่เป็นธรรมอาจทำให้เข้าใจผิดได้ และผู้ให้บริการข้อมูลที่ไม่มีจรรยาบรรณสามารถให้ข้อมูลเท็จได้ ผู้ให้บริการข้อมูลที่มีจรรยาบรรณก็อาจจะให้ข้อมูลเท็จได้เช่นกันในบางกรณีหากอยู่แง่ของผลประโยชน์ต่อตนเองและหน่วยงาน แหล่งที่มาของความร่วมมืออาจทำให้เข้าใจผิดและผู้ให้ข้อมูลทางศีลธรรมสามารถเปลี่ยนแปลงข้อเท็จจริงได้ สำหรับแนวทางญาณวิทยาทางสังคมและผู้รับข้อมูลจะต้องตระหนักถึงความเชื่อมโยงระหว่างความไว้วางใจทางสังคมและคุณค่าทางญาณวิทยา

3. ความไว้วางใจทางสังคมที่มีผลกระทบต่อการอนุมาน

ในกรณีของความไว้วางใจทางสังคมที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์ไม่มีการตัดสินใจเรื่องความไว้วางใจทางญาณวิทยาที่มีต่อแหล่งที่มาของข้อมูล ในทางตรงกันข้ามความไว้วางใจต่อแหล่งข้อมูลมากหรือน้อยเนื่องจากผลกระทบต่อความไว้วางใจทางสังคม อย่างไรก็ตาม ในบางกรณี การประเมินความไว้วางใจทางญาณวิทยาก็เกิดขึ้นจริง กรณีที่กล่าวมาข้างต้นไม่ได้เป็นตัวอย่างของความน่าไว้วางใจหรือความไม่น่าไว้วางใจทางญาณวิทยาแท้จริงแล้วสามารถ ทำให้เกิดการประเมินถึงความไว้วางใจทางญาณวิทยาหรือความไม่น่าไว้วางใจ พฤติกรรมทางในสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การรับรู้ถูกหรือผิดในการตัดสินใจไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจการตัดสินใจมีนัยทางญาณวิทยา ผู้คนมักจะอนุมานจากลักษณะทางศีลธรรมไปจนถึงญาณวิทยา ตัดสินคนผิดศีลธรรมว่าน่าจะเป็นคนโกหก และผู้คนที่มีความดีศีลธรรมน่าจะเป็นผู้พูดความจริง การอนุมานดังกล่าว ไม่ได้เป็นเช่นนั้นเสมอไป แน่นอนว่าบุคคลที่มีศีลธรรมก็อาจไม่มีความถูกต้องในทางญาณวิทยา

ญาณวิทยาเกี่ยวกับการอนุมานที่ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับความไว้วางใจทางญาณวิทยา ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงให้เห็นแหล่งข้อมูลที่ไม่ใช่การอนุมานสำหรับญาณวิทยาซึ่งให้ผลการตัดสินใจเกี่ยวกับความไว้วางใจทางญาณวิทยา

“แอนเป็นผู้ดูแลและให้บริการเว็บบล็อกเกี่ยวกับความรู้ที่พยายามเกลี้ยกล่อมให้แจ็คเข้ามาเป็นผู้ให้บริการในเว็บบล็อกของเธอ อย่างไรก็ตามแจ็คมีความกังวลเกี่ยวกับการปกปิดตัวตน เขาไม่แน่ใจว่าจะเชื่อคำกล่าวอ้างของแอนเกี่ยวกับกฎการปกปิดตัวตนของเว็บบล็อกได้หรือไม่ และตัดสินใจไม่สมัครเป็นสมาชิกเว็บบล็อกเกี่ยวกับความรู้ที่แอนเป็นผู้ดูแลและให้บริการ สมมติว่าแอนมีความน่าเชื่อถือ ตอนนี้ลองนึกภาพสองสถานการณ์ที่เป็นไปได้ แจ็คบังเอิญสังเกตเห็นแอนดีทำความดี หยุดรถเพื่อช่วยในอุบัติเหตุทางรถยนต์ การสังเกตโดยบังเอิญนี้ทำให้แจ็คตัดสินใจว่าแอนดูเป็นคนดี และคงจะไม่โกหกแจ็ค เขาตัดสินใจเชื่อคำพูดของแอนเกี่ยวกับกฎเกณฑ์และไว้วางใจแอน ดังนั้นแจ็คจึงได้รับแหล่งข้อมูลจากบุคคลโดยแอนและในกรณีของเว็บบล็อก

เกี่ยวกับความรู้ด้วย ในสถานการณ์ที่สอง แจ็คบังเอิญสังเกตเห็นแอนทำสิ่งที่ไม่ดี โดยการหยุดรถเพื่อหัวเราะเยาะเหยื่อที่เกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์เรื่องนี้ทำให้แจ็คตัดสินใจว่าแอนเป็นคนไม่ดีและเขาจะไม่เชื่อถือสิ่งที่แอนพูด รวมทั้งสิ่งที่แอนพูดเกี่ยวกับกฎการรักษาความลับของเว็บบล็อกเกี่ยวกับความรู้ของแอนด้วย”

ในกรณีเช่นนี้ เป็นการพิจารณาบรรทัดฐานทางศีลธรรมหรือทางสังคมและการตัดสินใจโดยอาศัยบรรทัดฐานทางสังคม ไม่ได้ใช้วิธีการทางญาณวิทยา แจ็คกำลังตัดสินใจเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือทางญาณวิทยา แต่เป็นผลจากการอนุมานจากหลักฐานของความน่าเชื่อถือทางสังคมเท่านั้นเป็นการตระหนักรู้ถึงผลกระทบเชิงอนุมานประเภทนี้ หากพิจารณาจากสื่อสังคมแบบเดิมจะเห็นได้อย่างชัดเจน เมื่อเรารับชมรายการข่าวทางโทรทัศน์มีข่าวที่อ่านโดยดูเหมือนเป็นบรรทัดฐานทางศีลธรรมในขอบเขตของสื่อสารสนเทศ จะเป็นผลกระทบโดยอนุมานหากผู้ใช้บริการของเว็บบล็อกเกี่ยวกับความรู้ทำการอนุมานจากความประพฤติดส่วนตัวของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับข้อมูลไปจนถึงความไม่ไว้วางใจทางญาณวิทยา หรือจากการที่เขาเป็นคนไร้ศีลธรรมไปจนถึงความไม่น่าไว้วางใจทางญาณวิทยา ในแต่ละกรณีการตัดสินใจเกี่ยวกับความไว้วางใจทางญาณวิทยาหรือความไม่น่าไว้วางใจของแหล่งข้อมูลส่งผลให้เกิดการเพิ่มหรือลดแหล่งข้อมูล ปริมาณข้อมูลและความรู้ที่ได้รับจากแหล่งนั้น

ความไม่น่าไว้วางใจทางสังคมทำให้ผู้คน เช่นผู้ใช้บริการเว็บบล็อกมีเหตุผลในการตัดสินใจว่ามีคนไม่น่าไว้วางใจทางญาณวิทยา และความน่าไว้วางใจทางสังคมทำให้ผู้ใช้บริการเว็บบล็อกมีเหตุผลในการตัดสินใจว่าใครบ้างที่สามารถไว้วางใจได้ในทางญาณวิทยา สิ่งสำคัญที่ควรทราบก็คือการอนุมานจากความไว้วางใจประเภทหนึ่งไปยังอีกประเภทหนึ่งเกิดขึ้นและสามารถมีผลกระทบทางญาณวิทยา

การประเมินญาณวิทยาทางสังคมใด ๆ จะต้องพิจารณาปัจจัยทางสังคมอย่างไรก็ตามการประเมินทางญาณวิทยาจะต้องทำในการกระทำที่มากกว่ากฎเกณฑ์ที่มีอยู่ ในแต่ละกรณีคำนึงถึงผลกระทบทั้งหมดของการกระทำหรือการปฏิบัติโดยอาศัยปัจจัยทางสังคมหรือปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วยความไว้วางใจทางสังคมต่อสื่อสังคมออนไลน์และผลกระทบโดยอนุมานเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อความไว้วางใจทางสังคมสามารถส่งผลทางอ้อมต่อญาณวิทยา ซึ่งหมายความว่า ความประพฤติดหรือการปฏิบัติที่ดูเหมือนจะประเมินค่าไม่ได้ เช่น การเยาะเย้ยผู้อื่นและการช่วยเหลือผู้อื่น มีแนวโน้มที่จะถูกประเมินว่าเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดีในทางญาณวิทยา นอกจากนี้ยังสามารถพิจารณาได้ว่า การปฏิบัติที่ดูเหมือนดีใน ทางญาณวิทยา เช่น การเปิดเผยข้อมูลที่รัฐบาลต้องการอาจกลายเป็นว่าไม่ดีอย่างมี ญาณวิทยาหากมีผลในทางลบต่อความไว้วางใจทางสังคม ดังกรณีตัวอย่างเรื่องของปัจจัยทางสังคมหรือศีลธรรมที่ประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับญาณวิทยา

4. นัยสำหรับญาณวิทยาทางสังคมและสื่อสังคมออนไลน์

การประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ จะเห็นว่าความไว้วางใจทางสังคมและศีลธรรมมีบทบาทสำคัญ ในการประเมินค่าทางญาณวิทยาของการปฏิบัติใด ๆ จะต้องคำนึงถึงบริบททางสังคมและศีลธรรมร่วมด้วย สำหรับการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยจะกล่าวถึงสองแบบ แบบแรกในฐานะของผู้รับข้อมูล แบบที่สองในฐานะของผู้บริการข้อมูลหรือผู้เผยแพร่ข้อมูล

5. การประเมินความไว้วางใจของข้อมูลในฐานะของผู้รับข้อมูล

ความไว้วางใจทางสังคมสามารถส่งผลต่อคุณค่าของญาณวิทยาผู้ประเมินต้องตัดสินใจก่อนว่าการรับรู้คุณค่าทางญาณหรือคุณค่าของแนวปฏิบัติใดสำหรับความไว้วางใจทางสังคม พิจารณาว่าผลกระทบต่อความไว้วางใจทางสังคมมีผลกระทบต่อระดับใด และเพิ่มข้อมูลนั้นไปยังข้อมูลอื่น ๆ เกี่ยวกับผลกระทบของการปฏิบัติต่อญาณวิทยา ซึ่งผู้ประเมินหรือผู้เลือกรับข้อมูลต้องมีแนวทางประเมินในการเลือกรับข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ ผู้เขียนจะชี้ให้เห็นถึงการประเมินการเลือกรับข้อมูลตามแนวทางญาณวิทยาเชิงสังคม โดยตามข้อค้นพบคือความไว้วางใจทางสังคมมีผลกระทบต่อคุณค่าทางญาณวิทยา จะอาศัยปัจจัยทางสังคมในการร่วม

ประเมินความไว้วางใจของข้อมูล ด้วยวิธีการประเมินที่หลากหลาย ผู้ประเมินต้องปฏิบัติตามหลักการเพื่อกำหนดขอบเขตของการมีส่วนร่วมของการปฏิบัติต่าง ๆ ต่อผลกระทบทางญาณวิทยาซึ่งผู้ประเมินต้องจัดระดับของการปฏิบัติทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มทางสังคม ตัวแทนกลุ่มที่เกี่ยวข้อง สถานที่ และอื่น ๆ

การประเมินต้องการข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้ประเมินจะต้องกำหนดลักษณะและขอบเขตในสถานการณ์เฉพาะและความไว้วางใจทางสังคมบางแง่มุมอาจเชื่อมโยงกับผลกระทบจากญาณวิทยาไม่ว่าจะด้วยเหตุผลทางสังคมหรือเหตุผลด้านญาณวิทยา บริบทอาจเป็นตัวกำหนดว่าผลกระทบทางญาณวิทยาจะมากน้อยเพียงใดซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามบริบท สภาพแวดล้อมทางสังคม การประเมินยังต้องการข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่ในพื้นที่ที่สังคมไว้วางใจและไม่ไว้วางใจ ผู้ประเมินยังต้องตัดสินใจว่าจะประเมินแนวโน้มของการปฏิบัติหรือไม่ ซึ่งเงื่อนไขที่เป็นเท็จ และสถานการณ์ที่เป็นไปได้จะถูกใช้ในการประเมินแนวโน้มเหล่านั้น ผู้ประเมินอาจประเมินด้วยการเปรียบเทียบของการปฏิบัติ เมื่อเทียบกับ การปฏิบัติที่เป็นไปได้อื่น ๆ หรือค่าสัมบูรณ์ (ค่าภายในระบบที่แท้จริง) ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การเปรียบเทียบการปฏิบัติหนึ่งกับอีกวิธีหนึ่งที่จะจัดการกับการปฏิบัติชุดเดียวกันในวิธีที่ต่างกัน การประเมินซึ่งจะมีการพิจารณาการปฏิบัติของตนเอง (Goldman, 1999) ผู้ประเมินยังสามารถเปรียบเทียบระบบการปฏิบัติทั้งหมดกับข้อเท็จจริง

การประเมินเปรียบเทียบจะช่วยให้ผู้ประเมินมองข้ามแนวปฏิบัติที่มีอยู่ในปัจจุบันและคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงในระดับที่มากขึ้น จากมุมมองของญาณวิทยาจะถูกมองว่าเป็นระบบที่การปฏิบัติทางญาณวิทยาโดยตรงเหนือกว่าระบบที่ไม่ใช่ญาณวิทยาเสมอในสังคม ผู้คนจะมีความสัจย์ อดทน และมีโดยมีเป้าหมายทันทีที่ไม่เปลี่ยนแปลงเพื่อสร้างความรู้ที่มีค่าแก่ผู้อื่น แน่ใจอาจมีเหตุผลที่ไม่เกี่ยวกับญาณวิทยาในการปฏิเสธสังคม เช่น เหตุผลด้านสุนทรียศาสตร์ อารมณ์ หรือศีลธรรม อย่างไรก็ตาม แนวทางปฏิบัติตามหลักญาณวิทยาสำหรับระบบที่มีบรรทัดฐานที่ไม่ใช่ทางญาณวิทยา ที่มีผลกระทบโดยตรงและจะดีกว่าในทางญาณวิทยาที่จะมีระบบที่ส่งเสริมความไว้วางใจทางสังคมมากกว่าระบบความไว้วางใจ ทางสังคมที่จะเป็นเรื่องราวจากการพิจารณาทางญาณวิทยา และการส่งเสริมความไว้วางใจทางสังคมหมายถึงการมีผลต่อคุณค่าทางญาณวิทยา

สังคมที่ผู้คนมักปฏิบัติเพื่อเพิ่มคุณค่าทางญาณวิทยาโดยตรงมีแนวโน้มว่าจะมีความเป็นกลุ่มที่มีความร่วมมือกัน และสื่อสารกันน้อยกว่าสังคมที่ผู้คนปฏิบัติเพื่อเพิ่มคุณค่าทางสังคม แม้ว่าจะขัดต่อคุณค่าทางญาณวิทยาโดยตรงก็ตาม ยังมีความร่วมมือในสังคมมากเท่าไร สมาชิกในสังคมก็จะมีโอกาสได้ใช้เวลาร่วมกันมากขึ้น รับฟังและ พูดคุยกัน เนื่องจากเงื่อนไขเหล่านี้ทำให้เกิดสิ่งที่มีคุณค่าทางญาณวิทยา เงื่อนไขเหล่านั้นเป็นการสนับสนุนผลกระทบจากความไว้วางใจทางสังคมที่มีต่อสื่อสังคมออนไลน์ที่ดีกว่าในทางญาณวิทยาในทำนองเดียวกันดูเหมือนว่าการอนุมานที่เกี่ยวข้องกับผลอนุมานโดยทั่วไปจะเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ความไว้วางใจทางสังคมและความไว้วางใจทางญาณวิทยาโดยทั่วไปมักจะไปด้วยกัน อาจเป็นเพราะความไว้วางใจทางสังคมเป็นเรื่องเกี่ยวกับความหมายที่ดีของผู้อื่น และการโกหกมักจะเป็นอันตรายต่อผู้อื่น ดังนั้นความไว้วางใจทางสังคมแสดงแนวโน้มที่จะไม่โกหก บุคคลที่เชื่อถือได้ในสังคมอาจบอกลถึงแนวโน้มที่จะไม่โกหกเลย อย่างน้อยที่สุดก็บอกลถึงความจริงในกรณีที่มีการโกหกจะเป็นอันตรายอย่างชัดเจน การอนุมานก็อาจมีความชอบธรรมได้เช่นกัน เพราะผู้ที่ฝ่าฝืนบรรทัดฐานหนึ่งมีแนวโน้มที่จะฝ่าฝืนบรรทัดฐานอื่นด้วยเช่นกัน

6. การประเมินความไว้วางใจของข้อมูลในในฐานะของผู้บริการข้อมูลหรือผู้เผยแพร่ข้อมูล

การประเมินความไว้วางใจต่อข้อมูลในฐานะของผู้รับข้อมูลจำเป็นต้องอาศัยการพิจารณาหลักฐานเชิงประจักษ์ การสังเกต บริบท สภาพแวดล้อม และสังคมในการประเมินร่วม และอีกทางเลือกหนึ่งสำหรับการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลในฐานะของผู้บริการข้อมูลหรือผู้เผยแพร่ข้อมูล โดยจะพูดถึงแนวทางสำหรับผู้บริการข้อมูลที่ต้องสร้างความไว้วางใจทางสังคมและความไว้วางใจทางญาณวิทยาผู้ให้บริการข้อมูลสามารถเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติของตนเพื่อเพิ่มคุณค่าทางญาณวิทยาให้เหมาะสมตามเครือข่ายความเชื่อ

เกี่ยวกับความไว้วางใจทางสังคม และผู้ให้บริการข้อมูลสามารถเปลี่ยนความเชื่อเหล่านั้นเกี่ยวกับความไว้วางใจทางสังคมได้

การเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติของผู้ให้บริการข้อมูลจะหมายถึงการพิจารณาความไว้วางใจทางสังคมหากพิจารณาว่าผู้ที่มีโอกาสเป็นผู้ให้บริการข้อมูลพิจารณาถึงแนวทางปฏิบัติที่สังคมไว้วางใจ สามารถนำไปปรับใช้ได้ ถ้าผู้ให้บริการข้อมูลมองว่าสังคมไม่น่าไว้วางใจผู้ให้บริการข้อมูลสามารถกำจัดสิ่งที่สังคมมองว่าไม่น่าไว้วางใจ และสิ่งที่น่าไว้วางใจในสังคมที่ควรทำในสังคมคือการยืนยันและถามไถ่ผู้คนในสังคม ผู้ให้บริการด้านข้อมูลของเว็บไซต์การให้ความรู้ออนไลน์ หรือผู้ให้บริการข้อมูลจากเว็บบอร์ดเกี่ยวกับความรู้ต่าง ๆ ก็สามารถที่จะหักทลายและเชิญชวน ผู้ใช้บริการข้อมูลเพื่อสร้างความไว้วางใจให้กับแหล่งข้อมูลที่เป็นไปได้ให้มีความพร้อมสำหรับผู้รับข้อมูล ซึ่งเป็นสิ่งที่แหล่งข้อมูลออนไลน์ทุกประเภทควรทำ แหล่งข้อมูลต้องสร้างภาพลักษณ์ของเว็บบอร์ดของตัวเอง ตรวจสอบให้แน่ใจว่าไม่ได้กีดกันผู้ให้บริการข้อมูลในทางใดทางหนึ่ง และอย่างน้อยก็พยายามทำให้ผู้ให้บริการข้อมูลรู้สึกมีความปลอดภัย

การเปลี่ยนความเชื่อเกี่ยวกับความไว้วางใจทางสังคมอาจเกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนมุมมองความเชื่อมโยงระหว่างความไว้วางใจทางสังคมและญาณวิทยา หรือเปลี่ยนสิ่งที่สมาชิกในสังคมพิจารณาว่าน่าไว้วางใจและไม่น่าไว้วางใจในสังคม ในบางกรณีผลกระทบเชิงอนุमानทำให้ไว้วางใจได้ในทางญาณวิทยา การพยายามให้ความรู้แก่ประชาชน ตัวอย่างเช่น หลักฐานเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่าผู้บริโภคข้อมูลด้านสุขภาพเชื่อถือเว็บไซต์ที่มีรูปถ่ายของแพทย์ที่ดูน่าพึงพอใจและเชื่อถือได้ โดยไม่คำนึงถึงความน่าเชื่อถือของญาณวิทยา ผู้ให้ข้อมูลสามารถพยายามเสนอตัวบ่งชี้ที่เชื่อถือได้ของสาธารณะเกี่ยวกับความไว้วางใจของญาณวิทยาในเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ที่อาจเปลี่ยนมุมมองหรือแนวทางปฏิบัติของสาธารณชนได้

การเปลี่ยนแปลงหรือการใช้ประโยชน์จากผลกระทบด้านความไว้วางใจทางสังคมบนความต้องการทางญาณวิทยา ผู้ให้ข้อมูลต้องพิจารณาแต่ละวิธีในการปรับเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติที่มีอยู่ในปัจจุบันและความเป็นไปได้ ในบางกรณีสิ่งที่ดีที่สุดที่กระทำจากมุมมองของญาณวิทยาอาจเป็นการกระทำเพื่อเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานทางสังคมหรือศีลธรรม และประเด็นความไว้วางใจทางสังคมเกี่ยวกับญาณวิทยาทางสังคมส่วนใหญ่มีความซับซ้อนเพิ่มขึ้นมีความเชื่อมโยงเกี่ยวกับ บรรทัดฐานของสังคมและศีลธรรม ในประเด็นการประเมินความไว้วางใจของข้อมูลในฐานะของผู้รับข้อมูลและการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลในฐานะของผู้บริการข้อมูลหรือผู้เผยแพร่ข้อมูลจึงต้องคำนึงถึงผลกระทบเหล่านี้ด้วย หลักฐานเชิงประจักษ์จะมีความสำคัญต่อการกำหนดคำอธิบายที่ถูกต้องเกี่ยวกับคุณค่าทางญาณวิทยาของการปฏิบัติทางสังคมตลอดจนการกำหนดแนวทางที่ถูกต้อง

สรุป

ในบทความนี้นำเสนอความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์พบว่ามีปัญหาหลัก อยู่สองประเภท ความไว้วางใจต่อข้อมูลโดยตรง และ ความไว้วางใจต่อแหล่งที่มาของข้อมูล ที่เป็นบุคคล หน่วยงาน มีการพิจารณาถึงทฤษฎีทางญาณวิทยาในประเด็นคำบอกเล่าของประจักษ์พยานที่มีความเหมาะสมที่สุดในการประเมินความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ซึ่งมีสองแนวทางในการประเมินความไว้วางใจของข้อมูล โดยตรงคือแนวทางปฏิเสธลดทอนนิยม และแนวทางลดทอนนิยมที่มีการลดทอนข้อมูลลงเป็นความรู้พื้นฐาน จึงเห็นถึงความเพียงพอทางญาณวิทยาในการประเมินความเชื่อมั่นต่อข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์แต่ไม่เพียงพอต่อความไว้วางใจทางสังคม และมีความไว้วางใจสองประเภท ความไว้วางใจทางสังคมและความไว้วางใจทางญาณวิทยา ความไว้วางใจทางสังคมมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประเมินความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ตามแนวทางญาณวิทยาทางสังคมที่สืบเนื่องมาจากผลกระทบของการปฏิบัติต่อความไว้วางใจทาง

สังคมสามารถนำไปสู่ผลกระทบต่อความต้องการ การรับรู้ของฐานวิทยา โดยวิธีของผลกระทบต่อความไว้วางใจทางสังคมที่มีผลกระทบต่อสื่อสังคมออนไลน์ และผลกระทบโดยอ้อม ผลกระทบดังกล่าวสามารถเพิ่มหรือลดปริมาณความรู้ที่สะสมในปัจเจกบุคคลจากแหล่งทางสังคม และการประเมินความไว้วางใจของข้อมูลมีสองลักษณะ ในฐานะของผู้รับข้อมูล และในฐานะของผู้บริการข้อมูลหรือผู้เผยแพร่ข้อมูล การประเมินการปฏิบัติเกี่ยวข้องกับการพิจารณาผลกระทบของการปฏิบัติที่มีต่ออุปนิสัยทางศีลธรรม และปัจจัยทางสังคมอื่น ๆ ทำให้การประเมินการปฏิบัติทางฐานวิทยาทางสังคมจำเป็นต้องพึ่งพา บริบท และยังขึ้นอยู่กับหลักฐานเชิงประจักษ์ การประเมินทางฐานวิทยาทางสังคมทำให้เกิดความเข้าใจในความเชื่อมโยงที่ซับซ้อนของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บรรทัดฐานทางสังคม ความเชื่อสัตย์ทางฐานวิทยา และศีลธรรม

ข้อเสนอแนะทางวิชาการต่อประเด็นความไว้วางใจต่อข้อมูลจากสื่อสังคมออนไลน์ในมิติฐานวิทยาเชิงสังคม

เมื่อพิจารณาบทบาทที่แพร่หลายในปัจจุบันของสื่อสังคมออนไลน์ในการเผยแพร่ความรู้ บทความนี้ขอเสนอให้มีการปรับกรอบแนวคิดการประเมินข้อมูลทางฐานวิทยาใหม่ เพื่อให้สามารถรองรับความซับซ้อนของ “ความไว้วางใจ” ที่ปรากฏในบริบทของ ฐานวิทยาเชิงสังคม ได้อย่างเหมาะสม สื่อสังคมออนไลน์มีลักษณะเฉพาะที่ช่วยกระจายแหล่งความรู้จากศูนย์กลางออกสู่ผู้คนทั่วไป ทำให้มีผู้ให้การเป็นพยานหรือแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ตั้งแต่ผู้เชี่ยวชาญไปจนถึงผู้ใช้งานนิรนาม จึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจ “ความไว้วางใจ” ทั้งในเชิงฐานวิทยา และในเชิง สังคม อย่างรอบด้าน

ประการแรก ควรตระหนักว่า ความไว้วางใจทางฐานวิทยาไม่สามารถแยกออกจากบริบททางสังคมได้ เนื่องจากความรู้จำนวนมากในโลกปัจจุบันเกิดขึ้นจากการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ในสังคม การประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลจึงต้องไม่จำกัดอยู่แค่การพิจารณาเนื้อหาภายในของข้อมูลเท่านั้น แต่ต้องรวมถึงสถานะทางสังคมของผู้พูด เช่น ความเชี่ยวชาญ บริบททางสังคม และประวัติความน่าเชื่อถือด้วย

ประการที่สอง สถาบันทางวิชาการและภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริม ความรู้เท่าทันทางฐานวิทยาในสื่อดิจิทัลโดยไม่ใช่เพียงแค่การคิดเชิงวิพากษ์ แต่รวมถึงความเข้าใจในโครงสร้างของการให้คำบอกเล่า เช่น ใครมีสิทธิในการพูด การพูดนั้นอยู่ภายใต้เงื่อนไขใด และผู้ฟังมีเหตุผลอะไรในการยอมรับหรือปฏิเสธ

ประการที่สาม ควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับ อิทธิพลของอัลกอริทึมในการคัดกรองข้อมูล ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ความน่าเชื่อถือของข้อมูล เนื่องจากการแสดงผลข้อมูลแบบปรับแต่งเฉพาะบุคคลอาจบิดเบือนความโปร่งใสของแหล่งข้อมูล ดังนั้น การส่งเสริมความสามารถในการตรวจสอบที่มาของข้อมูล และความโปร่งใสของกระบวนการเผยแพร่ จึงเป็นสิ่งสำคัญ

ดังนั้น บทความนี้เสนอให้พิจารณา บทบาทของจริยธรรมในการสร้างความไว้วางใจทางสังคม อย่างจริงจัง เพราะในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยข้อมูลที่เท็จ ความน่าเชื่อถือควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรับผิดชอบ และจริยธรรม ไม่ใช่แค่การโน้มน้าวใจเพียงอย่างเดียว ฐานวิทยาเชิงสังคมจึงควรบูรณาการการประเมินทางจริยธรรมไว้ในกระบวนการพิจารณาความรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ดิจิทัล กล่าวโดยสรุป การทบทวนความไว้วางใจในข้อมูลจากสื่อสังคมผ่านมุมมองของฐานวิทยาเชิงสังคม จะช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบทางความรู้ พัฒนาแนวปฏิบัติด้านความรู้ร่วมกัน และสร้างระบบนิเวศของข้อมูลที่ยั่งยืนในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- ETDA. (2020). สถิติและพฤติกรรมผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ต Q1 ปี 2020. สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (ETDA). เรียกใช้เมื่อ 22 มกราคม 2568 จาก <https://www.etda.or.th/th/Useful-Resources/Internet-User-Behavior.aspx>.
- Christopoulos, G. (2019). A theory of epistemic trust and testimony: A hybrid view in the epistemology of testimony. Concordia University.
- Code, L. (1987). Second persons. Canadian Journal of Philosophy Supplementary Volume. 13, 357-382.
- Dormandy, K. (Ed.). (2019). Trust in Epistemology. Routledge.
- Ericson, R. V. (1998). How journalists visualize fact. The Annals of the American Academy of Political and Social Science, 56(1), 83-95.
- Fricker, M. (2007). Epistemic injustice: Power and the ethics of knowing. Oxford University Press.
- Gilbert, D. T. (1991). How mental systems believe. American psychologist. 46(2), 107.
- Goldman, A. (1999). Knowledge in a social world. Oxford University Press.
- Goldman, A. (2010). Systems-oriented social epistemology. Oxford Studies in Epistemology 3, 189-214.
- Hardwig, J. (1991). The role of trust in knowledge. The Journal of Philosophy. 88(12), 693-708.
- Khori, M. G. (2022). Trust to testimony: Reductionism and non-reductionism. Discourse. 8(3),
- Kitcher, P. (1993). Function and design. Midwest studies in philosophy. 18(1), 379-397.
- Lackey, J. (2008). Learning from words: testimony as a source of knowledge: Oxford University Press.
- Lipton, P. (1998). The epistemology of testimony. Studies in History and Philosophy of Science Part A, 29(1), 1-31.
- Magnus, P. D. (2009). On trusting wikipedia. Episteme. 6(1), 74-90.
- McDowell, A. (2002). Trust and information: The role of trust in the social epistemology of information science. Social Epistemology. 16(1), 51-63.
- Schmitt, F. F. (Ed.). (1994). Socializing epistemology: The social dimensions of knowledge. Rowman & Littlefield.